

ŞİRKETLER MUHASEBESİ

KISA ÖZET

MUH212U

ŞİRKETLER MUHASEBESİ

1. ÜNİTE- ŞİRKETLER VE ŞİRKETLER MUHASEBESİ

İŞLETME VE ŞİRKET KAVRAMI

İnsanların gereksinim duyduğu mal ve/veya hizmetleri üretmek için kurulan ekonomik birimlere işletme denilmektedir. İşletme grupları;

Büyükliklerine göre işletmeler				
Mikro işletmeler	Küçük işletmeler	Orta işletmeler	Büyük işletmeler	Uluslararası işletmeler

İş koluna göre işletmeler		
Üretim işletmeleri	Ticaret işletmeleri	Hizmet işletmeleri

Üretilen mal cinslerine göre işletmeler	
Tüketim malı üreten işletmeler	Endüstri malı üreten işletmeler

Mülkiyetine göre işletmeler			
Özel işletmeler	Kamu işletmeler	Karma işletmeler	Yabancı işletmeler

Hukuki yapılarına göre işletmeler	
Tek kişi işletmeleri	Şirketler

3

Şirket: bir girişimde, bir faaliyette, hukuki veya fiili bir durumda herhangi bir tarafta birden fazla kişinin bir araya gelmesidir. Dar anlamda şirket: kazanç sağlamayı hedef edinen kişi ve mal topluluğudur

Şirketlerin kuruluş amaçları şöyle sıralanabilir(Çaldağ,2003);

- Faaliyetlerinde sermayeye gelecek riski dağıtmak.
- Sermayenin güçlenmesi ve yaygınlaşmasını sağlamak.
- Ülke ekonomisini ve işgücünü arttırmaktır.

ŞİRKETLERİN UNSURLARI

Şirket kişilerin ve diğer işletmelerin bir sözleşme ile bir araya gelerek ortak faaliyette bulunma işlemidir. Şirkette bir veya daha fazla kişiler emeklerini ve/veya mallarını ortak bir amaca ulaşmak için birleştirirler. Anonim, limited ve kooperatif şirketler, işletme konusu gösterilmek unvanlarını serbestçe seçebilirler. Ticaret unvanlarında, “anonim şirket”, “limited şirket” ve “kooperatif” kelimelerinin bulunması şarttır. Şirketlerde, şahıs unsuru, sözleşme unsuru, sermaye unsuru ve ortak amaç unsurunun olması gerekir. Bunlar:

- Şirketi kuran sayısının bir ve birden çok olması gerekir. Örneğin bir limited şirketi kurmak için en az gerçek bir veya tüzel kişi gerekirken, Anonim şirketin kurulabilmesi için pay sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı şarttır.
- Ulaşılmak istenen ortak bir amaç olmalıdır. Şirketin kar elde etmesi, büyümesi vb gibi amaçlarının olması gerekir.

ŞİRKETLER MUHASEBESİ

- Ortak amaca ulaşmak için ortaklar arasında bir sözleşme yapılmalıdır. Şirket kuruluşunda ortak arasında bir sözleşme hazırlanarak noter huzurunda imzalanır.

ŞİRKETLERİN SINIFLANDIRILMASI

Şirketleri tabi oldukları kanunlara göre sınıflandırılabilir. Buna göre;

- ✚ Borçlar Kanununa göre şirketler
- ✚ Türk Ticaret Kanununa göre şirketler
- ✚ Kooperatifler Kanununa göre şirketler
- ✚ Özel Kanunla kurulan şirketler

Adi Şirketler

İki veya daha fazla kişinin emek ve/veya sermayelerini birleştirmek suretiyle, iktisadi bir amacı gerçekleştirmek üzere kurulan ortaklığa adi şirket denir. Bu şirketlerin tüzel kişiliği yoktur. Adi şirketler Borçlar kanuna tabi şirketlerdir ve ortaklar arasındaki ilişkilerde Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

Adi şirketin özellikleri şekilde özetlenebilir:

- ❖ Kuruluşu belirli bir şekle tabi tutulmamıştır.
- ❖ Sözlü veya yazılı sözleşme ile kurulabilir. Sözleşmenin Noter'e onaylatılması isteğe bağlıdır.
- ❖ Sözleşmede aksi belirlenmemişse:
- ❖ Sermaye tutarı farklı olsa da ortakların kar ve zarar payları eşittir.
- ❖ Ticaret unvanı kullanmak zorunda değildir

Adi şirketlerde faaliyetler sonucu kar/zarar dağıtımı yapılır. Kar veya zarar dağıtımında aşağıdaki kurallara uyulur:

- Öncelikle adi şirket sözleşmesinde bu konuda hüküm olup olmadığına bakılır,
- Sözleşmede belirtilmişse sadece emeğini sermaye olarak getiren kimse zarara katılmayabilir,
- Sözleşmede bu konuyla ilgili herhangi bir hüküm yoksa sermaye payları ne olursa olsun ortak kara ve zarar eşit olarak katlanacaktır.

4

Ticaret Şirketleri

Ticaret şirketleri Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulan şirketlerdir. Ticaret şirketleri **iki** şekilde sınıflandırılır;

- ✓ Şahıs Şirketleri
- ✓ Kollektif Şirketler
- ✓ Komandit Şirketler
- ✓ Sermaye Şirketleri
- ✓ Anonim Şirketler
- ✓ Limited Şirketler
- ✓ Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketler

Ticaret şirketleri başlıca şu özellikleri taşırlar;

- Bir ticaret ünvanına sahip olurlar.
- Sözleşmeleri yazılı olur.
- Tüzel kişileri vardır.
- İflasa tabidir.
- Ticaret siciline kayıt olurlar.

Şahıs Şirketleri

Bu şirketler TTK'nu hükümlerine göre kurulurlar ve tüzel kişilikleri mevcuttur. Ancak şirket gücünü daha çok ortaklarının itibar ve mal varlığından alır. Şirketin sermayesinin yanında ortakların şahsi mal

ŞİRKETLER MUHASEBESİ

varlıkları ve itibarları şirkete güç katar ve üçüncü şahıslara güven telkin ederbu şirketlerin mal varlıklarının yanında ortakların kişisel mal varlıkları ve itibarları da çok önemlidir. Bu şirketler, kolektif ve komandit şirket şeklinde **ikiye** ayrılabilir.

1.Kollektif Şirketler

Kollektif şirket ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla, gerçek kişiler arasında kurulan ve ortaklarından hiçbirinin sorumluluğu şirket alacaklılarına karşı sınırlanmamış olan şirkete kolektif şirket denir.

Kollektif şirketin bazı özellikleri şu şekilde sıralanabilir;

- ❖ Ticaret unvanı taşıması şarttır.
- ❖ Ortak sayısı için belirlenen azami rakam yoktur. En az iki ortak tarafından kurulur.
- ❖ Ortaklar gerçek kişilerdir.
- ❖ Asgari bir sermaye öngörülmemiştir.
- ❖ Şirketin borç ve taahhütlerinden dolayı birinci derecede şirket sorumludur. Ortaklar 2. Derecede müteselsil ve sınırsız sorumludurlar.

2.Komandit Şirketler

Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlandırılmış olan şirket komandit şirkettir

- ✓ Komadit şirketlerde sınırsız sorumlu ortak komandite ve sınırlı sorumlu ortak komanditerdir.

Kollektif şirket ile komandit şirket arasında önemli benzerlikler bulunmaktadır. Komandit şirketin özellikleri;

- Biri komandite diğeri komanditer olmak üzere en az iki ortak tarafından kurulur.
- Komandite ortak gerçek kişi olmak zorundadır. Komanditer ortak tüzel kişi olabilir.
- Bir ticaret unvanı alır. Ticaret unvanında komandite ortaklardan en az birinin adı ve soyadı bulunur.
- Şahıs şirkettir.
- Kuruluşta, kolektif şirket kuruluş süreci uygulanır.

Tüzel kişi olarak vergiye tabi değildir. Ortaklar vergiye tabidir. Ortaklar paylarına düşen kar ya da zararı yıllık gelir vergisi beyannamesi ile vergi dairesine bildirirler.

Sermaye Şirketleri

Sermaye şirketlerinde şirket gücünü ortakların mal varlıklarından ziyade şirket sermayesinden alır. Şirketin gücü kendisinden ve yönetim ve işleyişinden kaynaklanır.

Sermaye şirketlerinde, ortakların sorumlulukları şirkete getirmeyi taahhüt ettikleri sermaye miktarıyla sınırlıdır. Ortakların ikinci planda kalmaları ve asıl olanın şirkete getirilen sermaye olması nedeniyle bu tür ortaklıklara sermaye şirketleri denir.

Türk Ticaret Kanuna göre bu şirketleri aşağıdaki gibi **üç**e ayrılabilir;

1. Anonim Şirket
2. Limited Şirket
3. Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirket.

1.Anonim Şirketler

Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir. Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur (TTK. 329). Yani bu şirket türünde sorumluluk sınırlıdır.

Anonim şirketlerin özellikleri şöyle sıralanabilir;

ŞİRKETLER MUHASEBESİ

- En az 50.000 sermaye ile kurulur (kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketlerde başlangıç sermayesi 100.000 'den aşağı olamaz).
- Ortakları gerçek ve tüzel kişilerden oluşabilir.
- Yasal olan her türlü ticari ve sınaî faaliyette bulunabilirler.
- Tüzel kişiliğe sahiptir.
- Şirket sermayesi belirli paylara bölünmüştür. Bu payları, hisse senetleri temsil eder.
- Şirket ve ortaklarının sorumluluğu sahip oldukları sermaye ile sınırlanmıştır. Yani sınırlı sorumluluk söz konusudur.
- Şirketin faaliyet konusu ve adı şirket sözleşmesinde açıkça belirtilir.
- Ortaklıktan ayrılmak kolaydır. Hisse senetlerinin devri ile ortaklıktan ayrılmak olanaklıdır.
- Şirketin faaliyet konusunun ticaret unvanında belirtilir.
- Şirketin kendisi kurumlar vergisi mükellefidir.

✓ **Tek ortaklı anonim şirket kurulabilir**

2.Limited Şirketler

Limited şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur. Ortaklar, şirket borçlarından sorumlu olmayıp, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlüdürler. Limited şirket, kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilir Limited şirketin özellikleri;

- Limited şirket bir sermaye şirkettir.
 - En az 10.000 sermaye ile kurulur.
 - Kişisel emek, ticari itibar sermaye olarak getirilemez.
 - Ortak sayısı elliden fazla olamaz.
 - Gerçek kişiler gibi tüzel kişiler de limited şirketi ortağı olabilir.
 - Limited şirketin ticaret ünvanı işletme konusu ve limited şirket olduğunu gösteren ibarelerden oluşur.
 - Bankacılık ve sigortacılık yapamazlar. Diğer yasal ticari işleri yapabilirler.
 - Ortakların sorumlulukları sermaye taahhütleri ile sınırlıdır.
 - Hisse senedi çıkaramazlar.
 - Tahvil çıkaramazlar.
- ✓ **Tek ortaklı limited şirket kurulabilir. Ortak sayısı en fazla 50 olabilir.**

Bankacılık ve sigortacılık dışında Limited şirketler aşağıdaki alanlarda da faaliyet yapamazlar;

- Factoring Şirketi olamazlar.
- Menkul değerlerle ilgili aracılık faaliyetinde bulunamazlar
- Limited Şirketler Varlık Yönetim Şirketi olamazlar.
- Limited Şirketler, Finansal Kiralama Şirketi olamazlar.

Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirket

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket, sermayesi paylara bölünen ve ortaklarından bir veya birkaçı şirket alacaklılarına karşı bir kolektif şirket ortağı, diğerleri bir anonim şirket pay sahibi gibi sorumlu olan şirkettir. Sermaye, paylara bölünmeksizin sermayesi sadece birden çok komanditerin sermayeye katılma oranlarını göstermek amacıyla kısımlara ayrılmış bulunuyorsa komandit şirket hükümleri uygulanır Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket en az 5 ortak tarafından kurulur. Ortaklar komandite ve komanditer ortak olarak ayrılır. Ortaklardan birisinin komandite olması zorunluluğu vardır. Kurucu sıfatını haiz olan komanditerlerin sahip oldukları payların her birinin tutarının esas sözleşmeye yazılması gerekir.

ŞİRKETLER MUHASEBESİ

Şahıs ve Sermaye Şirketlerinin Karşılaştırılması

ŞAHİS ŞİRKETLERİ	SERMAYE ŞİRKETLERİ
Ortaklar gerçek kişilerdir. (Komandit şirkette komanditer ortak dışında)	Ortaklar gerçek ve tüzel kişi olabilirler
Ortaklar, üçüncü şahıslara karşı şirketin borçlarından dolayı sınırsız ve tüm mal varlıklarıyla sorumludurlar.	Ortakların sorumlulukları sadece koymayı taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlıdır
Şirketin kuruluşu için asgari bir sermaye zorunluluğu yoktur	Şirketin kuruluşu için asgari bir sermaye zorunluluğu vardır.
Kişisel emek ve itibar sermaye olarak konabilir. (Komandit şirkette komanditer ortak dışında)	Kişisel emek ve itibar sermaye olarak konamaz.
Şirket sözleşmesi ancak ortakların oybirliği ile değişebilir.	Şirket sözleşmesi ortakların oy çokluğu ile değişebilir.

Kooperatifler

Tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve kamu tüzel kişileri ile özel idareler, belediyeler, köyler, cemiyetler ve dernekler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli işletmelere kooperatif denir. Kooperatiflerle ilgili bazı özellikler;

- ✓ Kooperatifler tüzel kişiliğe sahiptir.
- ✓ En az 7 kişi ile kurulur.
- ✓ Kooperatifler belirli ekonomik çıkarları karşılamak amacıyla kurulur.
- ✓ İhtiyaçlar karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle karşılanır.
- ✓ Ortak sayısı değişkendir.
- ✓ Gerçek ve tüzel kişiler kurabilir.
- ✓ Sermayesi değişkendir.
- ✓ Bir ortak en az 1 pay en fazla 5.000 pay sahibi olabilir.
- ✓ Her ortak kooperatiften ayrılabilir Kooperatifler diğer işletmelerden farklı bazı ilkeleri bulunmaktadır. Bu ilkeleri şöyle sıralanabilir;

Gönüllü ve Açık Üyelik: Kooperatifler üye olmanın sorumluluğunu almaya gönüllü herkese açık organizasyonlardır. Cinsiyet, sosyal, ırk, politik ve dini ayırım gözetmeksizin herkese açıktır.

Demokratik Yönetim: Kooperatifler uygulanan politikaları belirleme ve karar alma konularına katılan üyelerce kontrol edilen demokratik organizasyonlardır. Üyeler eşit oy hakkına sahiptir.

Üyelerin Ekonomik Katılımı: Üyeler kooperatif parasını demokratik olarak kontrol eder, eşit olarak katılırlar. Para kooperatifin ortak çıkarı için kullanılır. Üyeler üyelik koşulu olarak sınırlı bir bedel öder. Üyeler kooperatifi geliştirmek ve diğer aktiviteleri desteklemek için ek bedel öderler.

HOLDİNG ŞİRKETLER

Holding şirket kendisi iktisadi faaliyette bulunmayan, kontrol etmek amacıyla başka şirketlerin hisse senetlerine sahip olan hukuken bağımsız şirketlerdir. Holding başka şirketlerin hisse senetlerini elde ederek onların yönetim ve denetiminde söz sahibi olur.

Bir holdinge bağlı şirketler ana şirket ve yavru şirketler olarak iki çeşide ayrılır: Ana şirket çok sayıda şirketin oy hakkına sahip pay senetlerinin büyük bir bölümüne sahip olarak, bu şirketlerin yönetim ve denetimlerini ele geçiren şirkettir. Yavru şirket ise; ana şirketin denetimi altında bulunan ve hukuksal bağımsızlığını koruyan şirkettir

ŞİRKETLER MUHASEBESİ

ORTAK GİRİŞİMLER

İşletmeler amaçlarına ulaşabilmek için değişik şekillerde bir araya gelmektedirler. Bir işin ya da hizmetin ortaklaşa yapılmasını sağlamak yanında bazen büyük sermaye gerektiren işlerde güç birliği yapmak, birleşme yoluyla sinerji yaratmak, küreselleşme olgusuna bağlı olarak uluslararası pazarlarda faaliyet göstermek gibi nedenlerle çeşitli şekillerde ortak girişim yoluna giderler. Ortak girişim şekilleri olarak şunlar sayılabilir;

- ✚ Konsorsiyum,
- ✚ Ortak Girişim (Joint Venture)

Konsorsiyum, belirli bir iş birlikte yapmak için işletmelerin bir araya gelmeleridir. Şirketler işin tamamından değil sadece kendilerinin taahhüt altına girdikleri kısımdan sorumludurlar. Konsorsiyum şeklinde birleşmeleri finans alanında sıkça görmek olanaklıdır. **Örneğin** bankaların kredi kullanımı alanında başvurdukları bir birleşme şeklidir.

Ortak girişim(JV) ortaklarını işbirliği yapmaya sevk eden nedenler çeşitlidir. Büyük sermaye gerektiren ve riskin yüksek olduğu işleri ortaklaşa üstlenmek ve gerçekleştirmek için oluşturulabilir. Ortak girişimde temel amaçlardan biriside riski dağıtmak ve sermaye teminini kolaylaştırmaktır. Böylece işletmeler tek başlarına gerçekleştirmeyecekleri işleri işbirliği halinde gerçekleştirebilecekleri yönünde bir inanca sahip olurlar.

ŞİRKETLER MUHASEBESİ

Şirket kuruluşu kayıtlarında şirketin kuruluşu ile ilgili olarak sermaye taahhütleri ve sermaye taahhütlerin yerine getirilmesi kayıt altına alınır. Ortakların sermaye taahhütlerini para ve paradan başka varlıkları işletmeye teslim ederek yerine getirebilirler. Sermaye taahhütleri yerine getirildikçe gerekli muhasebe kayıtları yapılır. Kuruluşla ilgili kayıtlar yapıldıktan sonra kuruluş bilançosu düzenlenir.

8

Sermaye arttırılmasında sermaye artırımını taahhütleri ve taahhütlerin yerine getirilmesi kayıtları yapılmaktadır. Sermaye azaltılmasında ise azaltılan sermaye ve azaltılma nedenine göre gerekli kayıtlar yapılmaktadır. Şirketler finansman gereksinimi duyduklarında tahvil veya bono çıkarma yoluna gitmektedirler. Tahvil ve bono çıkarma ile ilgili prosedürler yerine getirildikten sonra gerekli muhasebe kayıtları yapılır.

Defter Tutma Yükümlülüğü

Her şirket yasaların öngördüğü defterleri tutmakla mükellef olup, aynı zamanda işinin gereği defterleri de tutarlar. Her şirket, ticari defterleri tutmak ve defterlerinde, ticari işlemleriyle Malvarlığı durumunu, TTK' ya göre açıkça görülebilir bir şekilde ortaya koymak zorundadır. Defterler, üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulur. İşletme faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesi defterlerden izlenebilmelidir. Ticari defterler, açılış ve kapanışlarında noter tarafından onaylanır Pay defteri, yönetim kurulu karar defteri ve genel kurul toplantı ve müzakere defteri gibi işletmenin muhasebesiyle ilgili olmayan defterler de ticari defterlerdir.

Defterlerin Tutulması

Defterlere yazımlar ve diğer gerekli kayıtlar, eksiksiz, doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılır. Bir yazım veya kayıt, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilemez ve değiştirilemez. Kayıt sırasında mı yoksa daha sonra mı yapıldığı anlaşılmayan değiştirmeler yasaktır

ŞİRKETLER MUHASEBESİ

Envanter

Her şirket, ticari işletmesinin açılışında, taşınmazlarını, alacaklarını, borçlarını, nakit parasının tutarını ve diğer varlıklarını eksiksiz ve doğru bir şekilde gösteren ve varlıkları ile borçlarının değerlerini teker teker belirten bir envanter çıkarır.

ŞİRKETLERDE BİRLEŞME VE BÖLÜNME

Şirketler ekonomik yaşamın gereği olarak birleşerek daha güçlü bir yapıya kavuşma, rekabet avantajı sağlama, işletme faaliyet alanını genişletme gibi çeşitli nedenlerle birleşebilirler.

Birleşmeyle, devralan şirket devrolunan şirketin malvarlığını bir bütün hâlinde devralır. Birleşmeyle devrolunan şirket sona erer ve ticaret sicilinden silinir sermaye şirketleri;

- Sermaye şirketleriyle,
- Kooperatiflerle ve
- Devralan şirket olmaları şartıyla, kollektif ve komandit şirketlerle, birleşebilirler.

Şahıs şirketleri ise;

- Şahıs şirketleriyle,
- Devrolunan şirket olmaları şartıyla, sermaye şirketleriyle,
- Devrolunan şirket olmaları şartıyla, kooperatiflerle, birleşebilirler.

Kooperatifler de;

- Kooperatiflerle,
- Sermaye şirketleriyle ve
- Devralan şirket olmaları şartıyla, şahıs şirketleriyle, birleşebilirler.

ŞİRKETLERDE TASFİYE

Tasfiye işletmelerin faaliyetlerine son vermesidir. Tasfiye, bir şirketin varlıklarını nakite çevirmesi, alacaklarını tahsil etmesi borçlarını ödemesi ve kalan tutar varsa ortaklara dağıtılması işlemidir.

- Şirketlerin faaliyetlerini sona erdirmesi **iki** şekilde olur,
 - ✓ Dağılıma (infisah)
 - ✓ Dağıtıma (fesih)

Dağılıma, bir şirketin elde olmayan nedenlerle faaliyetlerine son verilmedir. Şirket sözleşmesinde ya da yastada öngörülen bir nedenin gerçekleşmesi sonucu şirket faaliyetlerinin kendiliğinden sona ermesidir. **Örneğin** şirket belirli bir amaç için kurulmuşsa amacın gerçekleşmesi ile faaliyetler sona erdirilir. **Dağıtıma** ise şirketin faaliyetlerinin sona erdirilmesidir. Buradaki faaliyetlerin sona ermesi kendiliğinden olmamaktadır. Ortakların, kamu otoritesinin ya da mahkemenin aldığı bir kararla faaliyetler sona erdirilir.

Bu Özetin tamamını, Çıkmış Sorularını, Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/sirketler-muhasebesi-ady212u?search=MUH212U>